

Deitu ta galde egin zioten: "Bañan nolatan dezu kanturako orrenbesteko zaletasuna?"

Erantzun zuen: "Nere aita zanaren kantak kantatzen ari ziñaten da..."
Bilintxen alaba zan.

Alaxe kontatu zidan Donostiar zar arek ta nik galdetu nion: "Tañundik dakizu ori edo nork kontatu dizu?"

Segituan erantzun zidan: "Tabuyo'tarrak berak, gure etxeko lagun aundiak bait ziran".

Joakin Muñoz-Baroja jaunak ere alako zer edo zer aditua du.

ANTONIO ZAVALA, S. J.

Irakurrita gero itz auekin bukatzen du: Bilintx bezelako olerkaririk gutxi izan ditugu eta egia esateko Donostiak berak ere, erri onek ere, ezta ezer euskeraz izan, ez erderaz, nik uste dedanez. Poeta onen artean gutxi izango ditu Bilintx-en antzekoak. Uste det Bilintx-ekin oraindikan ere zorretan gaudela. Oraindikan etzalo egin merezi zuen bezelako omenaldi bat. Neri iruditzen zait egin bear zaiola. Donostia ontan ezta kale baztar bat baizik. Esan bezela zorretan gaude eta omenaldia egitekotan uste det egunik onena izango litzakeala San Sebastian eguna. Egun ortan granadak arrapatu zuen. Besterik ez. (Txaloak egiten dizkiote).

Aita L. Villasante.k bere itzaldia irakurtzen du. Lendabizi Euskaltzaindiari Jose Luis Lizundia jaunak bialdu zion karta.

EUSKALTZAINDIARI ZUZENDUTAKO KARTA

Abadiño-n, 1961'gko. urrillaren 20-an

Euskaltzaindiko Buruzagi jauna

B I L B O

Jaun agurgarria:

Euskerari buruz oar asko egin litezke eta danak gutxi dira gure izkuntza maiterearen alde. Nik ere nere zorrottoa eraman nai dut errotara: Egutegiak.

Gaztea naiz eta orregatik ez dakit asko lengo berri, baiña urte auetan agertzen asi dira egutegi batzuk euskeraz. Arantzatzuko Frailleak, Fatimako Apostoloduak Iruñian, Katoliko Langille Gaztediak (J. O. C.), eta abar.

Baiña au tamalgarria!, danak desberdiñak, eta desberdintasun au arritze-koa da arrotz batentzat eta lotsatzekoa euskaldunentzat. Ayentzat: Nolakoz izkuntza duk au? Bertakoentzat: Bueno, bueno, etzekiat zein erabili bai, ta obe duk enerua, febrerua... esatea, ze onekin ziurrago nejabik. Guk gazteok auexek erabiltzen ditugu, ez Bizkaikoak, ez Gipuzkoakoak, ez Nafarroakoak, ez beste iñungoak; eta Bizkaian bakarrik ez, Gipuzkoan ere bai. Bai, baten batek, ez du esango orrela, baiña bai geienak, eta nere ustez, euskera ez da oraindik laboratoriora, ez sanskritoa, erri baten mintzaera baño. Noan berriz, lengo lekura, egutegi oiek, batuk *abendu* esaten badu, besteak *lotazilla*, ta arutzagokoak *gabonilla*. *Azaroa*, *azilla*, *semendia*. *Garagarrilla* (junio), *garagarrilla* (julio). Ezin liteke naste ori apur bat kendu? Nere ustez Euskaltzaindiak eta kalendario egilleak dute irza. Batuk bere orientazioekin, eta beste danak sakrifizio eta erderaz esaten dan bezela "altura de miras" apur batekin. Dana da gutxi euskeraren alderako. Ez da soluzioa lege batzuk ipiñi ta gero nai ta nai ez bete eragitea, ez, ori poliziaren eta gobernuaren jokabidea da. Euskeran: apaltasuna, norbere asmoak alde bateratzea, gora begiratzea, ta... euskeragatik edozein sakrifizio egiteko gertu egotea, bear litzake.

Eta nola esan? ori Euskaltzaindiak esan lezake, ipiñiaz amabi itz "recomendables". Besteak ere esan litzake idazle batek bear duen baten, baiña Euskaltzaindiak: ofizialak eta Euskal-Erri guztirako eman bear litzuke. Erreza ez da, baiña egin litekena bai. Eta zeintzuk? Ba, euskaltasun eta zabaltasun geien dutenak, konfunditzeko bildurrik gabe artu litezkenak; esate baterako: *garagarrilla* (junio) ta *garagarrilla* (julio), biak kanpora, badaude beste batzuk eta.

Gero egutegi egille guztiai orientatu, ez agindu, ta gero ikusi. Probatzea ez da asko kostako.

Beste gauza bat. Gure erriak antz bat baño geiago du Suitza-rekin, eta an lau izkuntza egiten badira, emen ere iru egiten dira. Orregatik an egiten dan bezela, emen ere bi edo iru izkuntzako egutegiak ezin litezke egin? An poliki ta ugari egiten dira Erri danerako, emen ere berdin, euskal seme asko euskeraz ez dakitenak pozik artuko litzukete, ze asko dira euskeraren egarria dutenak. Egia da, gauza ortan egutegi egilleak, eta industri, komertzio ta propaganda etxeak dute itza. Baiña lendabizi jokabide bat bear da.

Azkenez beste galdera bat: Bizkaiko euskeran nola da: *daus*, *deuts*, *daust*, *deust*; *dausot*, *deustot*; *daustot*, *deustot*; eta abar. Zeintzuk dira forma

zuzenak? Or ere badago zerbait argitu bearra, bakoitzak nai duen bezela jartzen baitu (1).

Besterik gabe, barka eskatuaz, agurtzen zaitu biotzez.

Jose Luis Lizundia Azkondo.

ILLEN IZENAK

Euskaltzaindiak, bere azken batzarrean, illen izenei buruz txosten bat ekartzeko agindu zuan. Izen oiek, bakoitzak bere modura jartzen omen ditu, eta, jakiña, ortik naaspil aundia sortzen da. Txosten ori izango litzake, ba, ea illen izenetan batasun pixka bat jarri ote diteken ikusteko. Asmo onekin paratu det nere lantxo au.

Euskaltzaindiari, kanpotik etorri zitzaion ortarako bultza. Abadiño-ko Lizundia jaunak idatzi zigun, batasunaren alde egiten dan baiño lan geixego egin bear dala esanaz. Batasuna itzetan asko aipatzen omen degu, baiña egintzetan ez omen da ikusten. Eta gure artean dagoan anarkia izugarriaren adibide batzuk jartzen zituan. Nik eztut emen orain jaun orren karta, baiña gutxi gorabera onela zion: Artzen dituzu eskuetan iru edo lau egutegi euskerazkoak; illen izenak batek era batera dakarzki, besteak bestera, denak desberdin. Eta gero zer pasatzen da? Jendeak azkenean eztakiala illak nola deitu euskeraz eta erdal itzakin gelditzen dala: Enerua, Febrerua... ta kito. Baiña orren errua geuk daukagu, euskaltzaleok, izen bat eta bakarra beti erabiltzen eztugulako. Bi edo iru izen erabiltzen badira il bakoitzarentzat, erria aspertu egiten da eta batere etzaio gelditzen buruan. Eta okerrago dana: izen berbera erabiltzen bada orain il bat eta gero beste bat izendatzeko, azkenean nola esan bear dan eztakiala gelditzen da. Erderazko izena, berriz, beti bat eta bakarra izanik, eta leku danetan berdin esan oi danez, nagusi ateratzen da.

Au zion gutxi gorabera Lizundia jaunak. Eta arrazoi osoa daukala danok aitortzen dugu.

Ordea, nola zintzarria jarri katuari? Or zeok koska. Gaitz au nola erremediatu diteke? Batzuek uste dute nunbait Euskaltzaindiak edikto

(1) Azkenengo puntu oni Euskaltzaindiak beste karta batekin erantzun zion. Forma zuzenak **deutsat**, **deust**, **deutso** eta orrelakoak dirala jakinerazi zuen. (A. I.)